

Záhlaví, unifikované názvy a odkazy  
Volba selekčních údajů

Hana Vochozková  
ÚVT MU Brno  
hanan@ics.muni.cz

únor 2013

1

---

---

---

---

---

---

---

---

MARC 21  
I.

Selekční údaj = záhlaví  
tj. v lístkovém katalogu údaj, dle kterého byly lístky řazeny

- personální záhlaví = jméno osoby [Božena Němcová](#)  
**X00** (100, 700, 800)
- (geografická jména = součást korporativních záhlaví)
- korporativní záhlaví
  - korporace [Univerzita Karlova](#)  
**X10** (110, 710, 810)
  - konference [11. celostátní konference archivářů České republiky, Chručim, 4.-6. května 2005](#)  
**X11** (111, 711, 811)

2

---

---

---

---

---

---

---

---

MARC 21  
II.

- názvy
  - unifikované názvy [Bible](#)  
**X30** (130, 730, 830)  
(**240** Unifikovaný název)
  - hlavní názvy [Honzikova cesta](#)  
**245** Údaje o názvu  
**246** Variantní názvy  
**490** Údaje o edici  
**740** Neověřený související/analytický název

3

---

---

---

---

---

---

---

---

MARC 21  
III.

**hlavní záhlaví**

- 100 Osobní jméno
- 110 Jméno korporace
- 111 Jméno akce
- 130 Unifikovaný název
- 245 Údaje o názvu (1. indikátor 0)

**vedlejší záhlaví**

- 700 Osobní jméno
- 710 Jméno korporace
- 711 Jméno akce
- 730 Unifikovaný název
- 740 Neověřený související/analytický název
- 245 Údaje o názvu (1. indikátor 1)
- 246 Variantní názvy

4

---

---

---

---

---

---

---

---

MARC 21  
IV.

**vedlejší záhlaví pro edici**

- 490 Údaj o edici
- 800 Osobní jméno
- 810 Jméno korporace
- 811 Jméno akce
- 830 Unifikovaný název

5

---

---

---

---

---

---

---

---

21.0. Úvodní pravidla

21.0A. Hlavní a vedlejší záhlaví

21.0B. Prameny pro určení selekčních údajů

hlavní pramen popisu (titulní stránka)

další údaje výrazně uvedené v popisné jednotce (další preliminária  
(= rub titulního listu a všechny stránky předcházející stránce titulní  
a obal) a tiráž)

údaje vyskytující se v obsahu popisné jednotky (text knihy)

údaje vyskytující se mimo popisnou jednotku

21.0C. Forma příkladů

21.0D. Označení autorských rolí

pole X00, X10, X11 podpole \$4 - Kód role

6

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4A. Díla jednoho individuálního autora

**Pravidlo (21.4A1.)**

U díla, sbírky děl nebo výboru z díla nebo děl jednoho autora vytvořte záhlaví pro tuto osobu bez ohledu na to, je-li nebo není-li jmenovitě uvedena v katalogizované jednotce.

**Definice (21.1A1.)**

Individuální autor je osoba s hlavní odpovědností za vytvoření intelektuálního nebo uměleckého obsahu díla.

**Příklady**

spisovatelé a skladatelé, osoby zpracovávající bibliografie, umělci a fotografové a v některých případech i kartografové a interpreti

7

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace I.

**Pravidlo (21.4B1.)**

U díla, sbírky děl nebo výboru z díla nebo děl *pocházející* od jedné *korporace* vytvořte hlavní záhlaví pro korporaci, jestliže dílo nebo sbírka děl patří do jedné nebo více *kategorií* uvedených v 21.1B2.

8

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace II.

**Definice - korporace (21.1B1.)**

Korporace je organizace nebo skupina osob, identifikovaná svým *vlastním jménem*, která jedná nebo může jednat jako celek. Za jméno korporace lze spíše považovat její specifické pojmenování než obecný výraz.

Národní knihovna ČR x občané města Brna

**Příklady**

- asociace, instituce, obchodní firmy, nevýdělečné podniky, vlády (státy), státní instituce, projekty a programy, náboženské instituce a organizace, místní náboženská společenství, identifikovaná jménem církve, a konference
- událostí (jako sportovní soutěže, výstavy, expedice, veletrhy a festivaly)
- plavidla (např. lodě a kosmické lodě)

9

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace III.

**Definice - pocházející od korporace (21.1B2. Poznámka 4)**

Považujte práci za dílo pocházející od korporace tehdy, jestliže

(Z charakteru díla lze soudit, že je nepochybně)

- je touto korporací vydáno
- jeho vydání bylo korporací iniciováno  
(tj. výsledkem organizační aktivity korporace jako celku)
- bylo korporací vytvořeno  
(tj. výsledkem tvůrčí aktivity korporace jako celku  
nikoli výsledkem samostatné tvůrčí aktivity jednotlivců, kteří se na  
činnosti korporace podílejí.)

10

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace IV.

**Definice - kategorie a) (21.1B2.)**

- díla administrativního charakteru, zabývající se korporací samotnou
- nebo jejím vnitřním řízením, způsoby práce, financemi a/nebo působením
- nebo jejími úředníky, personálem a/nebo členstvím
- nebo jejími prameny (např. katalogy, inventáře)

**Příklady**

politická prohlášení, výroční zprávy, finanční zprávy, adresáře členů,  
seznamy, katalogy sbírek, zápisy z jednání, pravidla, předpisy  
(tj. dokumenty o vlastní korporaci)

11

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace V.

**Definice - kategorie b) (21.1B2.)**

některé právní, vládní a náboženské dokumenty/díla následujících druhů:

- zákony
- rozhodnutí prezidenta (guvernéra) státu, které mají sílu zákona
- správní předpisy
- ústavy
- soudní řády
- smlouvy atd.
- soudní rozhodnutí,
- soudní protokoly,
- náboženské zákony (např. kanonické právo)
- liturgická díla

12

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace VI.

**Definice - kategorie c) (21.1B2.)**

díla, která zaznamenávají kolektivní myšlení korporace (např. zprávy z komisí, výborů atd., oficiální údaje o vnější politice korporace)

**Příklady**

dokumenty obsahující politická prohlášení, doporučení nebo názory tj. oficiální stanoviska korporace k vnějším záležitostem

13

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace VII.

**Definice - kategorie d) (21.1B2.)**

díla, která jsou zprávami o kolektivních aktivitách, konferencích (např. sborníky referátů, sborníky příspěvků), o expedicích (např. výsledky výzkumů, bádání) nebo událostech (např. výstavách, veletrzích, festivalech) spadajících do kompetence korporace, za předpokladu, že jméno konference, expedice nebo události je uvedeno v katalogizované jednotce

**Příklady**

sborníky z konferencí, soubory referátů z konferencí nebo seminářů, výsledky výzkumu a vývoje, zprávy z expedice, slavností, festivalů atd.

14

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace VIII.

**Kategorie d)**

Pojmenovaná konference

1) jméno musí obsahovat obecný výraz konference, kongres, setkání, seminář, sjezd, sympozium, kolokvium, summit, festival, výstava, veletrh, expedice apod.

(výjimkou některé význačné pokračující konference, které toto slovo postrádají např. [Darmstädter Gespräch](#))

15

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace IX.

**Kategorie d)**

Pojmenovaná konference

- 2) jméno konference musí začínat velkým písmenem a určitým členem.  
Jestliže je jméno v jazyce, v němž běžně začíná velkým písmenem každé slovo, a to i v normálním textu, považuje se fráze s velkými písmeny za jméno, i když mu předchází člen neurčitý (nelze aplikovat na jiné jazyky)

16

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace X.

**Kategorie d)**

Pojmenovaná konference:

- Proceedings of the Fifth Symposium on Rat Control, held in London from 2nd to 5th April 1981
- Proceedings of the Rat Control Symposium, held in London from 2nd to 5th April 1981
- Proceedings of the Conference Rat Control Today held 1987 Glasgow

Nepojmenovaná konference:

- An expert meeting
- Symposium held in Chicago, June 6, 1969
- Rat control : proceedings of a conference held 7th April 1987
- A symposium titled „Coal Geology and the Future“, sponsored by ...

17

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace XI.

**Definice - kategorie e) (21.1B2.)**

díla, která jsou výsledkem společné aktivity skupin interpretů jako celku za předpokladu, že odpovědnost skupiny přesahuje rutinní provedení. Publikace, které jsou výsledkem takové aktivity, mohou zahrnovat zvukové záznamy, filmy, videozáznamy a písemné záznamy o veřejném provedení

**Příklady**

zvukové záznamy těles a skupin (Buty)

18

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace XII.

**Definice - kategorie f) (21.1B2.)**

kartografické dokumenty, pocházející od jiných korporací, než které jsou pouze odpovědné za jejich vydání nebo distribuci

19

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4B. Díla pocházející od jedné korporace XIII.

21.1B2.V případě pochybností, zda dílo spadá do jedné nebo více z těchto kategorií, považujte je za dílo sem nespádající.

21.1B3. Pokud dílo pochází od jedné nebo více korporací a nespadá do uvedených kategorií, popište je, jako kdyby korporace nebyla uvedena.

tj. vždy musí být splněny všechny 3 podmínky  
ve výjimečných případech je možno vytvořit vedlejší záhlaví

20

---

---

---

---

---

---

---

---

21.4. Díla jednoho individuálního autora nebo korporace  
21.4C. a 21.4D.

21.4C. Díla s chybným nebo fiktivním autorstvím  
21.4C1.

21.4D. Díla hlav států, vysokých vládních činitelů, papežů a jiných  
vysokých náboženských hodnostářů

21.4D1.

21.4D2.

21

---

---

---

---

---

---

---

---

21.5. Díla s neznámým nebo nejistým autorstvím nebo díla nepojmenovaných skupin

21.5A.

Jestliže je autor díla neznámý či nejistý nebo pokud dílo pochází od korporace, která není pojmenována, vytvořte hlavní záhlaví pod názvem.

22

---

---

---

---

---

---

---

---

21.6. Díla se společnou odpovědností I.

21.6A. Účel

21.6A1.

- díla vzniklá ve spolupráci dvou nebo více osob/korporací
- díla, pro než různé osoby/korporace připravily samostatné příspěvky
- díla vytvořená na základě komunikace mezi dvěma nebo více osobami/korporacemi (např. korespondence, diskuse)

= společná odpovědnost k **novým** dokumentům

pozor u korporací musí být splněny dříve zmíněné 3 podmínky  
všechny osoby/korporace odpovídají za stejnou činnost vzhledem k obsahu díla (autoři, kartografové ...)

23

---

---

---

---

---

---

---

---

21.6. Díla se společnou odpovědností II.

21.6B. Vyznačená hlavní odpovědnost

21.6B1. Hlavní odpovědnost přisouzena jedné osobě nebo korporaci

21.6B2. Hlavní odpovědnost přisouzena dvěma nebo třem osobám nebo korporacím

21.6C. Nevyznačená hlavní odpovědnost

21.6C1. Dvě nebo tři osoby nebo korporace

21.6C2. Více než tři osoby nebo korporace

21.6D. Kolektivní pseudonymy

21.6D1.

24

---

---

---

---

---

---

---

---



21.7. Sbírky/sborníky děl různých osob nebo korporací

21.7A. Účel

21.7A1.

- sbírky/sborníky samostatných děl různých osob nebo korporací
- sbírky/sborníky obsahující výtahy ze samostatných děl od různých osob nebo korporací
- díla skládající se částečně ze samostatných děl od různých osob nebo korporací a částečně z příspěvků vytvořených různými osobami či korporacemi

= odpovědnost k souboru již **existujících (samostatných)** děl

21.7B. Se společným názvem

21.7C. Bez společného názvu

25

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

21.8. - 21.27. Díla se smíšenou odpovědností  
Obecně

21.8A. Účel

Za dílo se smíšenou odpovědností se považuje takové dílo, které obsahuje příspěvky intelektuálního nebo uměleckého charakteru, vytvořené různými osobami nebo korporacemi na základě různých aktivit (psaním, úpravou, ilustrováním, redakcí, uspořádáním, překladem).

Dva druhy děl se smíšenou odpovědností:

- a) již existující díla, která byla modifikována (21.9. - 21.23.)
- b) nová díla, k nimž různé osoby nebo korporace přispěly různým způsobem (21.24. - 21.27.)

26

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

21.8. - 21.27. Díla se smíšenou odpovědností  
Díla, která jsou modifikacemi jiných děl I.

21.9. Obecné pravidlo

21.9A.

Vytvořte pro dílo, které je modifikací jiného díla, záhlaví vhodné pro toto nové dílo, pokud se modifikací podstatně změnil charakter a obsah původního díla, nebo pokud bylo změněno médium, na kterém bylo dílo zpřístupněno. Pokud ale modifikace spočívá ve zkrácení, rearanžmá, atd., použijte záhlaví pro původní dílo.

27

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

21.8. - 21.27. Díla se smíšenou odpovědností  
Díla, která jsou modifikacemi jiných děl II.

**Modifikace textových děl**

- 21.10. Úprava textů
- 21.11. Ilustrované texty
- 21.12. Revidovaná díla
  - 21.12A. S odpovědností původního autora
  - 21.12B. Bez odpovědnosti původního autora
- 21.13. Komentované texty
  - 21.13B. Se zdůrazněním komentáře
  - 21.13C. Se zdůrazněním komentovaného díla
- 21.14. Překlady
- 21.15. Texty vydané s biografickým/hodnotícím materiálem

28

---

---

---

---

---

---

---

---

21.8. - 21.27. Díla se smíšenou odpovědností  
Díla, která jsou modifikacemi jiných děl III.

**Umělecká díla**

- 21.16. Adaptace uměleckých děl
- 21.17. Reprodukce dvou nebo více uměleckých děl

**Hudební díla**

- 21.18. Obecné pravidlo
- 21.19. Hudební díla s textem
- 21.20. Hudba k baletu atd.
- 21.21. Připojené doprovody atd.
- 21.22. Liturgická hudba

**Zvukové záznamy**

- 21.23. Zvukové záznamy

29

---

---

---

---

---

---

---

---

21.8. - 21.27. Díla se smíšenou odpovědností  
Smíšená odpovědnost v nových dílech

- 21.24. Spolupráce mezi umělcem a spisovatelem
- 21.25. Záznamy interview nebo diskusí
- 21.26. Spiritistická sdělení
- 21.27. Akademické rozpravy

30

---

---

---

---

---

---

---

---

## 21.28. Související díla

21.28A. Účel  
21.28A1.

Použijte toto pravidlo pro samostatně katalogizovaná díla, která souvisejí s jinými díly - např. pokračovací a další svazky, suplementy, rejstříky, konkordance ...

Nepoužívejte toto pravidlo pro dílo, které má pouze věcný vztah k jinému dílu.

21.28B. Obecné pravidlo  
21.28B1.

U souvisejícího díla vytvořte hlavní záhlaví pro toto dílo. Vytvořte vedlejší záhlaví pro dílo, k němuž se související dílo vztahuje.

31

---

---

---

---

---

---

---

---

## Popis pod názvem (21.1C.)

21.1C1.

Popište dílo pod hlavním názvem, nebo pokud je to vhodné, pod unifikovaným názvem, jestliže:

a) autor není znám (viz 21.5) nebo je autorů mnoho (viz 21.6C2.) a dílo nepochází korporace

nebo b) jde o sbírku/sborník děl různých osob nebo korporací (viz 21.7.)

nebo c) pochází od korporace, ale nespadá do žádné z kategorií uvedených v 21.1B2. a nemá individuálního autora

nebo d) dílo je akceptováno náboženským společenstvím jako posvátná kniha (viz 21.37.)

32

---

---

---

---

---

---

---

---

## 21.29. - 21.30. Vedlejší záhlaví

21.29. Obecné pravidlo  
21.30. Zvláštní pravidla

33

---

---

---

---

---

---

---

---

21.31. - 21.39. Zvláštní pravidla

**Vybrané legislativní a právní dokumenty**

- 21.31. Zákony a další normativní akty s právní silou zákona
- 21.32. Správní předpisy atd.
- 21.33. Ústavy, charty a další základní zákony
- 21.34. Procesní předpisy
- 21.35. Smlouvy, mezinárodní úmluvy atd.
- 21.36. Soudní rozhodnutí, precedenty atd.

**Některé druhy náboženských publikací**

- 21.37. Posvátné knihy
- 21.38. Náboženská vyznání, vyznání víry atd.
- 21.39. Liturgická díla

---

---

---

---

---

---

---

---